

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De Fontibus Doctrinae moralis. II. De praecipuis
ejusdem Fundamentis. III. De Peccatis. IV. De Legibus. V. De summario
dilectionis Praecepto. VI. De primo decalogi Praecepto. VII. De secundi
decalogi Praecepto

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Sectio I. De Praecepto diligendi Deum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53562](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53562)

TRACTATUS V.

DE

SUMMARIO DILECTIONIS
PRÆCEPTO.

SECTIO I.

DE

PRÆCEPTO DILIGENDI DEUM.

CAPUT I.

Deum diligere omnes obligantur.

Ante omnia dilectionem sui a nobis Deus requirit. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota anima tua, & ex tota fortitudine tua (Deuteron. cap. 6.).* Unde legis doctori de magno legis mandato inquirenti Christus respondit: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua. Hoc est maximum & primum mandatum, (Matth. 22.)* Maximum, quia nempe omnium maxime necessarium, & primum; quia reliqua huic veluti fundamento innituntur. Hinc est, quod Tractatum hunc de summario dilectionis præcepto inscripserimus; summa enim, ac plenitudo legis est dilectio (Rom. 13.). Priusquam igitur singulatim de-

calogi præcepta explicemus de præcepto hoc magno verba sunt facienda, sine quo cætera recte servari nequeunt.

Non dilectionis habitus, sed dilectionis actus nobis hoc præcepto imperatur prout S. Thomas (2. 2. 9. 44.) docet, qui non in fallacibus cogitationibus intellectus consistit, neque in solis teneris & suavibus cordis affectibus. Dei Dilectio proprie est actus voluntatis, sive in hac sistat, sive operibus se prodat. Ponderus est voluntatis, quo Deum antefert omnibus, & super omnia diligit, creaturasque propter eum amat, & omnia ad illum refert. Cum dico Deum a voluntate omnibus præferri, id juxta omnem latitudinem suam dico; nec solum quoad ea, quæ mala sunt, Deo contraria, & nostram cum eo amicitiam valent destruere. Si enim secus loquerer, viderer docere neminem teneri Deum supra creaturas diligere; nulla siquidem creatura est de se mala, nec Dei amicitia adversa. Hinc solum mortali peccato Deus esset anteferendus; hoc enim solum Dei amicitiam destruit. Præstat sane sanctum Augustinum audire; qui sic eximie loquitur (*lib. 1. de doct. Christi, c. 20.*): *Hæc regula divinitus constituta est: Diliges proximum tuum sicut teipsum; Deum vero ex toto corde, ex tota anima, & ex tota mente, ut omnes cogitationes tuas; & totam vitam, & omnem intellectum in eum conferas, a quo habes ea ipsa quæ confers. Cum autem ait, toto corde, tota anima, tota mente, nullam vitæ nostræ partem relinquit, quæ*

quæ vacare debeat, & quasi locum dare, ut alie re frui velit: sed quidquid aliud diligendum venerit in mentem, illuc rapiatur, quo totius dilectionis impetus currit. Quisquis ergo re proximum diligit, tamquam seipsum, totam dilectionem sui & ipsius refert ad illam dilectionem Dei, quæ nullum a se rivulum duci extra potestur, cujus derivatione minuatur. Idem dicit divus Thomas, sed more scholastico, ut allet (a).

(a) Duplici modo Deum magis quam creaturas diligere homo potest. 1. *Appretiative*, ita, ut affectuose Deum plus quam creaturas omnes æstimet, paratus quodvis bonum creatum amittere, quam Dei amorem exuere. 2. *Intensive* ita ut actus, quo Deum amat, cujuscumque creaturæ amorem sua energia, vehementia, ac efficacia exsuperet. Hunc ultimum, ut caritatis præcepto satisfiat, necessarium esse Lovanienses contendunt. Doctores alii amore Dei appretiative summo contenti sunt. Hæcque sententia communior, scrupulisque pene infinitis abigendior aptior est. Priori enim qui sententiæ subscribunt, sitne in ipsis Dei amor, proximi aut creaturæ &c. amore intensior continuo pertimescere debent, eoquod præsentis & sensibiles res fortius mentem afficiant, ac appetitum irritent, utut cæteroquin major Dei æstimatio ibidem suam sedem retineat. Sic mater filioli mortem lacrymis deplorens intensius hic & nunc infantulum quam Deum amat; at, num Deo potius, quam filio carere vellet, interrogata utique Dei magis quam pueri jacturam appretiare. Id quod sufficit, licet decentissimum sit, ut quantum fieri potest etiam intensive super omnia Deus diligatur.

Dei cultus, qui in Evangelio proponitur, non est nisi amor. *Pietas* (inquit idem sanctus Augustinus lib. 10. de *Civit. Dei*, cap. 3.) cultus est Dei, nec colitur ille nisi amando. Hoc colitur quod diligitur: unde quia Deus rebus omnibus major aut melior invenitur, plus omnibus diligendus est ut colatur. Ab hac dilectione vera Religio nomen accepit. Hunc religentes (inquit idem sanctus Doctor) unde religio dicta praeibetur, ad eum dilectione tendimus, hoc bonum diligere in toto corde, in tota anima, & tota virtute praecipimur. Ad hoc bonum debemus & a quibus diligimur duci, & quos diligimus ducere. Sic complentur duo illa praeccepta, a quibus tota lex pendet & Prophetæ: Diliges Dominum Deum tuum in toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua, & diliges proximum tuum tamquam teipsum. Ut enim homo se diligere nosset, constitutus est ei finis, quo referret omnia, quæ ageret.

In hoc Evangelii lex ab antiquo distat, quod antiqua timoris & servitutis lex erat; Evangelium autem est libertatis & amoris lex, in qua ideo servantur praeccepta, quia amamus: Si quis diligit me (inquit Dei filius Joan. 14.), sermonem meum servabit. Observa non sic Dominum dicere: Si quis sermonem meum servat, me diligit; sed: si quis diligit me, sermonem meum servabit. Hinc erronea damnatur aperte opinio recentis illius Auctoris, qui asserere ausus est, in sola mandatorum executione Dei amorem consistere, & absque ullo Dei amore servari

illa posse; Deumque a nobis non amorem, sed obedientiam postulare. Idem plerique alii docent; ex quibus hanc quidam rationem afferunt oportere hominem anxium semper fore & anxiosum, utrum Deum plus diligat, quam creaturas quaslibet: deinde addit, hoc pacto diligendi Dei præceptum reddi moraliter impossibile, hominemque perpetuo & omnino incertum an illud impleverit. Quicumque sic loquitur, destruit præceptum Deum diligendi; impossibile hominibus præceptum dedisse Deum accusat; vel hoc a Deo nullatenus esse præceptum: contra nos fides doceat Deum impossibilia non jubere. Evangelii fundamentum sic destruitur, Judæique similes Christiani fiunt; illi siquidem non amore, sed veluti servi ex timore præceptis obediunt: Fideles vero adoptionis spiritum acceperunt, quemadmodum ait sanctus Paulus: *Nos enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore; sed accepistis spiritum adoptionis, in quo clamamus Abba, Pater (Rom. 2.)*. Hic clamat, qui a Spiritu sancto proficiscitur, & spes, quam in Deo veluti Patre collocamus, qua paternæ ejus providentiæ nitimur, illiusque semper voluntatem amamus. Filiosne imitatur, qui patrem diligunt, si Dei mandata faciamus, quam ullo amoris sensu in eum feramur?

Caritas Dei (inquit idem Apostolus Rom. 6.) diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Otiosa non est caritas, imo nil operosius: Omnia vestra (ait sanctus Paulus I. Cor. 16.) in caritate fiant: &

alibi: *Finis præcepti est caritas (1. Tim. 1.)*.
Quomodo ergo absque Dei amore ejus præcepta
servare possumus? Anima, ut ita dicam, bo-
num opus carebit; seu verius, Dei præceptum
non implebitur. *Si forinsecus (inquit sanctus
Augustinus Quæst. 54. super Deuteron.) ea,
quæ Deus jubet, manibus fiant, & in corde non
fiunt; nemo est tam insulsus, qui præcepta arbi-
tratur impleri. Propterea de Judæis idem san-
ctus Doctor ait: Propter mercedem terrenam,
atque carnalem Dei mandata facere conabantur
Judæi; neque faciebant, quia non ipsa, sed aliud
diligebant (in Psalm. 118.)*.

Deus igitur amandus est, ut lex impleatur.
Quomobrem potestne sine horrore legi, quod
prædictus novus Auctor scripsit, præcepto Deum
ex toto corde diligendi non amorem ejus præci-
pi, sed odium verari? Solius dæmonis, & re-
proborum est Deum odisse, ejusque diligendi
præceptum durum & non ferendum existimare.
Estne aliquid, inquit S. Franciscus Salesius,
amore dulcius? Nonne hæc est naturalis
hominis passio? Naturalem in ejus corde
propensionem Deus indidit, non solum ut
generatim, sed etiam singulariter bonum ama-
ret, nempe præ cæteris divinam bonitatem,
qua nihil melius aut suavius. Interim cor-
rupta est hominis conditio: sanitatem amisit,
& originalem justitiam; cæcus est ejus intel-
lectus, & perversa voluntas. Dei tamen su-
per omnia amandi propensio in eo remansit,
sicuti & naturalis scientia, qua super omnia
Dei

„ Dei bonitatem amandam cognoscit. Neque
 „ fieri ullo modo potest, ut attente aliquis
 „ Deum meditetur, quin ullum amoris ejus
 „ sensum experiatur, quem naturalis propensio
 „ clam in corde excitat, & quo in supremam
 „ hoc objectum vix apprehensum voluntas ferretur,
 „ tur, eoque delectatur.

Quamvis autem relicta sit hæc propensio
 adeo tenuis & infirma est propter concupiscentiam
 in statu naturæ lapsæ, ut diserte docet
 divus Thomas nullum modo naturalem erga
 Deum amorem in homine reperiri. *Homo (sicut
 quæ ille 1. 2. quæ. 109. art. 2.) in statu naturæ
 integræ non indiget divinæ gratiæ gratuito
 auxilio viribus naturalibus superaddito ad Deum
 super omnia naturaliter diligendum, quamvis
 Dei ad hoc moventis auxilio ei opus esset: at in
 statu naturæ corruptæ indiget ad hoc gratia ipsius
 naturam interius sanante.* De Dei, velut naturæ
 & gloriæ auctoris, amore id est intelligendum;
 docet siquidem sanctus Doctor, hominem
 lapsum non posse naturaliter Deum amare, fieri
 poterat Adam in statu innocentia. Docet præterea,
 non potuisse Adam solis naturæ viribus Deum
 veluti gloriæ auctorem diligere; unde colligitur
 amorem illum, quem in Adam innocente supponit,
 & qui in homine peccatore non reperitur,
 non esse supernaturalem amorem quem Adam
 absque gratiæ auxilio habere non potuit,
 sed naturalem amorem, quo Deum veluti
 generale universi bonum amabat, & ad illum
 referebat amorem, quo seipsum & creaturas
 reliquas prosequatur.

Præterea idem sanctus Doctor aperte ait: Cum per caritatem dirigatur homo in ultimum finem, ut ad ea disponatur, quibus ipsum affe- quatur, conveniens fuit de caritate aliqua dari præcepta (2. 2. qu. 44. ar. 1.). Et alibi in- quit: Modus caritatis cadit sub illo divinæ le- gi præcepto, quod specialiter de dilectione Dei & proximi datur, non autem sub cæteris præ- ceptis. Considerari enim potest actus caritatis secundum quod est quidam actus per se, & hoc modo cadit sub præcepto legis, quod de hoc spe- cialiter datur, scilicet: Diliges Dominum Deum tuum, & diliges proximum tuum. Alio modo potest considerari actus caritatis secundum quod est modus aduum aliarum virtutum, hoc est se- cundum quod actus aliarum virtutum ordinantur ad caritatem, quæ est finis præcepti, ut dicitur 1. Tim. 1. Et hoc modo verum est, quod mo- dus caritatis non cadit sub præcepto: hoc est quod in hoc præcepto, honora patrem, non includitur, quod honoretur pater ex caritate, sed solum quod honoretur: unde qui honorat patrem, licet non habeat caritatem, non efficitur transgressor huius præcepti, etsi sit transgressor præcepti, quod est de actu caritatis, propter quam transgressionem meretur penam (1. 2. qu. 100. art. 10.).

Subdit idem Doctor: Sub præcepto caritatis continetur, ut diligatur Deus ex toto corde, ad quod pertinet, ut omnia referantur in Deum, & ideo præceptum caritatis implere homo non potest, nisi etiam omnia referantur in Deum. Sic ergo qui honorat parentes, tenetur ex caritate honora- re,

re, non ex vi hujus præcepti: *Honora patrem sed ex vi hujus præcepti, Diliges Dominum Deum tuum ex tota corde tuo.* Parum igitur christiane loquitur Auctor, cujus sententiam attulimus, dum docet, ex caritatis præcepto nos non teneri Deum unice diligere, & nostris commodis ejus gloriam anteferre; posse verò perfectam caritatem ab eo possideri, qui presentia semper sectatur, & qui sua præcipua quærit, quin propterea a potiori dilectionis suo objecto recedat; quemadmodum in beatis evenit, qui mala omnia respicientes, retributionem quærunt, quin a Deo recedant. Hæc doctrina Theologum non refert, qui sanctum Paulum sic aperte docentem audierit: *Caritas non quærit, quæ sua sunt (1. Cor. 13.),* caritatis verò naturam & perfectionem destruit. Imo & ab ipsa ethnicorum philosophia reprobatur; perfecta siquidem amicitia amici commoda suis commodis præfert. Nonne ait sanctus Joannes: *Nolite diligere mundum, neque ea quæ sunt in mundo?* additque: *Qui diligit mundum, non est caritas Patris in eo (1. Joan. 2.).* Quomodo potest id cum memorati Doctoris verbis convenire, qui licitum dicit sua imprimis quærere.

A veritatis via vehementer errat Casuista recentior, dum docet, Christianos sub gratiæ lege viventes non teneri supernaturali caritate Deum tam frequenter diligere, ut mortale peccatum, æternamque vident damnationem, cum ad hæc vitanda sufficiat attritio; sub veteri vero lege

lege debuisse homines supernaturali caritate frequentius Deum diligere, quam in nova lege debeant Christiani. Ante legem gratiæ, inquit ille, & antequam singulari misericordia Deus Sacramenta instituisset, quæ cum attritione eadem suscipientes justificant, ita ut horum Sacramentorum virtute supernaturalem caritatem accipiant, quemadmodum habentes contritionem absque Sacramentis eandem accipiunt, tenebantur homines supernaturali caritate Deum frequentius diligere, quam in lege nova Christiana. Qui sic loquitur, duarum legum statum perturbat, dum veteri amorem, & novæ timorem assignat, quod cum earum natura omnino pugnat.

CAPUT II.

Dilectio Dei non minus affectiva quam effectiva Christianos obligat.

Fateor quidem amorem alium esse affectivum, alium vero effectivum; sed non eo sensu, quem præfert Auctor libri, cui titulus *Defensio virtutis*. *Affectivi* namque amoris nomine piusculosque affectus sunt intelligendi, quibus Sancti plerique viri ac mulieres flagrant; in *effectivo* autem amore, quo Dei mandata servantur, nefas est dicere nullum interioris amoris effectum reperiri, quamvis affectus hic non sit sensibilis, & in voluntate moretur, ac lateat, etiam cum homo operatur: secus non esset hæc actio Christiana, sed naturalis, ethnica, vel ad summum Judaica.

Mire

Mire hanc distinctionem, verbisque simp-
 cibus explicat sanctus Franciscus Salesius. „
 „ ritas, inquit ille, est sacra dilectio; vale-
 „ pulchrior quam Rachel, quæ humano spi-
 „ tui copulata sanctas operationes parere semper
 „ optat. Quod si propria virtute concipere illi
 „ nequit, sacra illique propria unione virtutis
 „ cæteras tamquam ancillas suas vocat, suoque
 „ conjugio copulat, jubens spiritui ut illis vir-
 „ tur ad sanctas gignendas actiones, quas illi
 „ adoptat, suasque appellat, quia suo jussu
 „ suo sunt spiritu genitæ. Sed duos præterea
 „ actus habet hæc divina dilectio, qui ex ipso
 „ proprie exeunt ac promanant, quorum alter
 „ est effectivus amor, qui veluti novus Joses
 „ reginæ auctoritatis plenitudine urens, nolens
 „ rum virium, potentiarum, passionum, &
 „ affectuum populum moderatur, Deique ve-
 „ luntati subdit, ut super omnia Deus diligantur
 „ illique vires, potentia, passiones, affectusque
 „ omnes serviant, ac pareant, magnumque
 „ illud cæleste præceptum impleant: Dilige
 „ Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, &
 „ tota anima tua, ex tota mente tua, & ex om-
 „ nibus viribus tuis. Alius vero actus est am-
 „ affectivus, qui veluti parvus Benjamin sum-
 „ me est delicatus, tener, jucundus, & amabilis
 „ lis; sed ideo hic Benjamin præstat, quod
 „ mater ejus caritas pariens non moritur, sed
 „ novam veluti vitam vivit propter amoris ju-
 „ cunditatem.

Post magni hujus Episcopi, nuper in Sancto-
rum album ab Ecclesia relati, auctoritatem,
vehementer miror horribilem hanc propositio-
nem a nonnullis defendi, videlicet Dei diligen-
di præcepto nos satisfacere, si servemus Deca-
logum; ceterum nos solum moneri, nobisque
tantumtaxat consilium dari, ut frequenter pro vi-
ribus amoris actus eliciamus. Si vera esset hæc
doctrina, damnandus esset Apostolus inquiring:
*Si quis non amat Dominum nostrum Jesum
Christum, sit anathema (1. Cor. 16.).* Cum
in Evangelio Legisperitus Dei filium sic interro-
gasset: *Quid faciendo vitam æternam possidebo?*
(Luc. 10.), utique id petiit, quod ad vitam
æternam obtinendam omnino est necessarium.
Cumque illi dixisset Dei filius: *In lege quid
scriptum est?* respondit Legisperitus: *Diliges
Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex
tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, &
ex omni mente tua, & proximum tuum sicut te-
ipsum.* Tunc ait illi Christus: *Recte respondi-
sti: hoc fac, & vives.* Hinc eruitur, interio-
rem Dei dilectionem, de qua profecto hic tex-
tus loquitur, ad vitam æternam assequendam
esse necessariam.

Cum Baptismum suscepturus offertur infans,
Sacerdos illum admonet: *Si vis ad vitam
ingredi, serva mandata. Diliges Dominum
Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota anima
tua, & ex tota mente tua; & proximum tuum
sicut teipsum.* Patet ex hisce verbis, ab Ecclesia
inter præcepta recenseri illud diligendi Deum,
ita

ita ut absque hoc amore cætera præcepta fieri oportet servari nequeant. Hoc præcepto adstringimur, cum Ecclesiæ adscribimur, cum per Baptismum renascimur, Deique filii efficiamur. Quomodo igitur Baptismi sui promissa implere ille censendus est, qui toto vitæ suæ tempore nullum amoris Dei actum protulerit? Quomodo absque hoc amore debitus Deo cultus exhiberi potest, vera nempe pietas & religio? verum siquidem pietas juxta sanctum Augustinum est Dei dilectio. *Hoc colitur* (inquit ille in *Psalm. 77.*), *quod diligitur; unde quia Deus rebus omnibus major aut melior invenitur, plus omnibus diligendus ut colatur.* Et alibi ait: *Deus nostræ potestatis fons est, nostrique appetitus finis. Hunc eligentes, seu potius religentes, amiseramus enim negligentes; hunc ergo religentes, unde religio dicta perhibetur, ad Deum dilectione tendimus, ut perveniendo requiescamus: ideo beati quia illo fine contenti* (*lib. 10. de Civit. Dei c. 13.*). Libenter hunc textum propter mirram ejus pulchritudinem afferro.

Diserte adeo Angelicus Doctor illusoriam hanc relati Auctoris distinctionem refutat, ut ejusdem Summam solummodo aperire sufficiat ad malam hanc doctrinam confutandam (*2. 2. qu. 147. a. 4. qu. 44. a. 1. qu. 31. a. 4. ad 1. qu. 33. a. 2. qu. 32. a. 5.*). Verum quoniam ejus librum confutare, quod alii jam præstiterunt, mihi non est propositum, enucleatius examen non instituo: quæ autem hætenus dixi sufficere arbitror, ut intelligant Christiani præceptum

Sæpius in vita dilectionis obligatio Sc. 353

ceptum diligendi Deum præceptum esse ab aliis distinctum, quod non habitum solum, sed actum amoris præcipit, neque christiani esse sine ullo interioris amoris sensu præcepta servare.

Addam solummodo præceptum diligendi Deum ex toto corde & ex tota anima non posse in hac vita perfecte impleri; concupiscentia siquidem, quæ in nobis est, nostros omnes virtutis actus enervat, nostrique corporis infirmitas, ne Deo omnino vacemus, vetat, idest singulis vite nostræ momentis. Ait sanctus Augustinus Deum, jubendo ut illum toto corde totisque viribus amemus, veluti sagittarium egisse, qui docens adolescentes scopum ferire, illos procul a scopo valde collocat, ut omnes vires suas exerant, dum sagittam jaciunt. Ubi vero beatitudinem assecuti fuerimus, destructa jam penitus concupiscentia, nobisque intime Deo adhærentibus, toto illum corde, tota mente, totisque viribus perfecte amabimus.

C A P U T III.

Sæpius in vita dilectionis obligatio fideles stringit.

Non modo habitualem, sed actualem insuper Dei dilectionem Christianos nos obligare, dilectionisque præceptum a cæteris distinctum esse hucusque ostendimus. Cum autem præceptum
Godeau Theol. Mor. Pars I. Z cep-

ceptum hoc affirmativum sit, non pro omni
 sed aliquo vitæ tempore, certisque dumtaxat in
 circumstantiis hominem obligabit. Has circa
 temporis circumstantias Auctores diversi diversi
 modo sentiunt. Omnibus diebus festis dilectio-
 nis actum esse eliciendum Scotus docet. Homi-
 nem statim, ac rationis usum est adeptus ad
 dilectionis actum teneri divus Thomas probat.
 Auctores alii paschale tempus, alii quinquen-
 nium, alii denique vagam temporis differentiam
 aut unicum mortis articulum assignant. Hæc
 tamen posteriores opiniones frigida nimis, et
 falsa sunt (a). Juxta hanc siquidem doctrinam
 posset homo quinque vel septem annos, totam
 imo vitam transigere, quin ullum amoris Dei
 actum eliciat; qui enim pro obligatione ista mor-
 tis tantum articulum designat, hominem tunc

(a) Propositiones, quæ caritatis præceptum pro-
 pmodum evacuant, præter alias summa Sede
 sequentes damnavit: *Homo nullo unquam vitæ
 suæ tempore tenetur elicere actum fidei, spei, &
 caritatis, ex vi præceptorum divinorum ad eas
 virtutes pertinentium.* Alexander VII. a. 1665.
*An peccet mortaliter, qui actum dilectionis Dei
 semel tantum eliceret, condemnare non audeamus.*
 Item: *Probabile est, ne singulis quidem rigorose
 quinquenniis per se obligare præceptum caritatis.*
 Item: *Tunc solum obligat (præceptum caritatis)
 quando tenemur justificari. Et non habemus aliam
 viam, qua justificari possumus.* Innocentius XI.
 a. 1679. *Sufficit, ut actus moralis tendat in finem
 ultimum (Deum) interpretative. Hunc homo non
 tenetur amare neque in principio, neque in decursu
 vitæ suæ moralis.* Alexander VIII. a. 1690.
 Quibus doctrina tradita mire roboratur.

Sæpius in vita dilectionis obligatio &c. 355

amoris Dei actum elicere debere docet, cum homo morbo pressus, aut nullo modo, aut remitte admodum hunc actum exercere potest. Sicque nulla, aut incerta dilectionis obligatio foret.

Ut igitur in re adeo implexa certiora statuamus I. Deum non tantum semel in vita, sed sæpius per vitæ decursum diligendum esse asserimus. Id namque Deus ipse, postquam magnum dilectionis præceptum Moyse tradidit, his subjunctis innuit: *Eruntque verba hæc, quæ ego præcipio tibi hodie in corde tuo. Et narra- bis ea filius tuis, & meditaberis in eis sedens in domo tua, & ambulans in itinere, dormiens atque consurgens, & ligabis ea quasi signum in manu tua, eruntque, & movebuntur ante oculos tuos (Deut. 6.).* Ad quid autem istius præcepti continua meditatio, versatio &c. si frequentior dilectionis obligatio per vitam, imò per annum hominem non stringit? Mundani amoris, ac concupiscentiæ motus suppressere, & ne hi habitualement omnino caritatem exsufflent invigilare homo teneretur. Concupiscentiæ autem suppressio, & caritatis conservatio per nihil aptius quam per repetitos dilectionis Dei actus obtinetur. *Habet* (inquit S. Augustinus in Psalm. 121.) *omnis amor vim suam, nec potest vacare amor in anima amantis: necesse est, ut ducat. Sed vis nosse, qualis amor sit? Vide quo ducat: Non ergo monemus, ut nihil ametis; sed monemus, ne mundum ametis; ut eum, qui fecit mundum, libere ametis.* Sæpius itaque

Z. 2

ne

ne omnino cor frigere incipiat, divini amoris succendi ignis debet.

2. Prout probabilius divus Thomas (1. 2. Q. 89. art. 6.) existimat initio usus rationis, ubi homo de eligendo aliquo ultimo fine deliberare tenetur, & ad illum rite electum se, suaque omnia referre, quæ relatio per ipsum amoris actum perficitur.

3. In fine vitæ, aut gravi vitæ periculo, tunc enim animæ nostræ salutem, quantum possumus, consulere obligamur, Deoque juncti ex hoc mundo transire; quæ conjunctio salutifera per dilectionis actum vel primo efficitur, vel magis stabilitur. Ut ergo præter fidei, spæ, & doloris actus adhuc caritatis affectum ægrotis suggerat, Confessario incumbit.

4. Cæterum quin peculiare hujusce actus eliciendi tempus assignetur, id rationabilius esse firmandum esse videtur, amoris Dei actum sæpius pro viribus esse iterandum, & præcipue

1. Dum gravis tentatio urget.
2. Cum ingens a Deo beneficium petimus, vel jam accepimus.
3. Cum homo tenetur aut vult justificari extra sacramentum.
4. Quoties præceptum aliquod stringit, quod sine dilectionis actu aut ægre, aut non nisi imperfecte &c. impleri potest. Hæc proin Deum diligendi gravis obligatio per annu cursum pœnitentibus sæpius est exponenda, iis præprimis qui periculoso teporis morbo laborant, & quæ Dei sunt, parum curant, ipsaque Sacramenta semel, aut raro intra annum sa-

